

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ПРИРОДНІ ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ СВІТУ"**

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітньо-професійна/наукова програма: Туризм

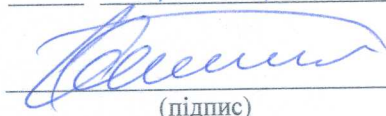
Робоча програма навчальної дисципліни «Природні туристичні ресурси світу». –
Одеса: ОНУ, 2022. – 16 с.

Розробник: Сич Віталій Андрійович, доктор географічних наук, професор
кафедри економічної та соціальної географії і туризму.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної
географії і туризму

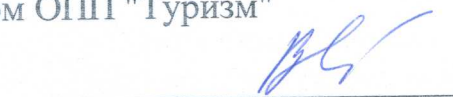
Протокол № 1 від. "30" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Олександр ТОПЧИВ)

Погоджено із гарантом ОПІ "Туризм"

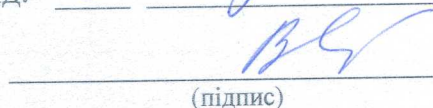

_____

(Віталій СИЧ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного
факультету

Протокол № 1 від. "2" вересня 2022 р.

Голова НМК

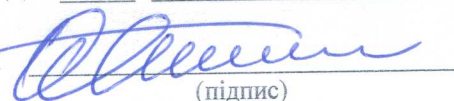

(підпис)

(Віталій СИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної
географії і туризму

Протокол № 1 від. "30" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Олександр ТОПЧИВ
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від. "_____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 1	Галузь знань <u>24 "Сфера обслуговування"</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>242 Туризм</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	<i>Обов'язкова дисципліна</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		3-й	-
		<i>Семестр</i>	
		6-й	-
		<i>Лекції</i>	
		24 год.	- год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		24 год.	- год.
		<i>Лабораторні</i>	
		- год.	- год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	- год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Знання природних туристичних ресурсів світу як основи успішного розвитку туризму в регіоні, вихідного базису для виробництва туристичного продукту.

Завдання:

- аналіз різних природних чинників, що формують різноманітність сучасних ландшафтів материків;
- уміння виявляти зонально-поясну структуру материків, їх сучасні ландшафти;
- визначати специфіку ландшафтів, використовуючи при цьому основну концепцію комплексної фізичної географії про складну, багаторівневу структуру земної оболонки, що складається зі взаємозв'язаних і ієрархічно супідрядних цілісних природних і антропогенних комплексів;
- ознайомлення майбутніх фахівців з природно-ресурсним потенціалом великих регіонів суші, його сучасним освоєнням і перспективами майбутнього використання;
- Вивчення особливостей природи окремих складових зональних (географічних поясів) та азональних (фізико-географічних країн), їх фізико-географічні особливості.
- Вивчення стану антропогенної трансформації природи материків під впливом господарської діяльності людини та стан охорони природи материків.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей (К):

а) загальних:

- К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- К05. Прагнення до збереження навколишнього середовища;

б) фахових:

- К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- К31. Здатність орієнтуватись в організації туристично-рекреаційного простору.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;
- ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
- ПР23. Здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення туристичної інформації.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати особливості природи материків та їх складових і їх роль в формуванні ресурсної бази для забезпечення туристичної діяльності. У зв'язку з цим, необхідно розуміти:

- закономірності взаємодії зональних і азональних чинників на території сучасних материків;
- основні закономірності взаємозв'язку тектонічних і геологічних структур материків з сучасними формами рельєфу;
- закономірності формування кліматичних особливостей, зональні структури материків і їх характеристики;
- особливості внутрішніх вод материків, закономірності поширення та формування;
- роль зональних чинників у формуванні і диференціації рослинного покриву та тваринного світу материків, флористичне і фауністичне районування;
- здійснювати характеристику і аналіз природи фізико-географічних країн в межах

материків;

- основні екологічні проблеми; заходи раціонального використання природних ресурсів і охорони природи;

вміти:

- вміти аналізувати і оцінювати особливості природи материків з метою поглибленого вивчення властивостей їх компонентів;
- визначати основні закономірності розміщення форм рельєфу, дію кліматотвірних чинників, розташування внутрішніх вод, ґрунтового покриву, рослинного і тваринного світу на поверхні Землі;
- здійснювати комплексний аналіз природи зональних і азональних структур материків, оцінювати ступінь антропогенної трансформації природи та стан її охорони
- виявляти основні екологічні проблеми;
- визначати комплекс природних умов і ресурсів, що впливають на можливості розвитку туризму в різних регіонах і країнах світу;
- добирати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріали з фізичної географії

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Природні туристичні ресурси материків.

Тема 1. Природні туристичні ресурси Європи.

Поняття про природні туристичні ресурси. Географічне положення Європи, його вплив на природу субконтиненту. Основні особливості природи Європи. Основні геоструктури Європи, їх розвиток. Сейсмічність. Вулканізм. Вплив льодовиків на земну поверхню. Основні форми рельєфу Європи: гори та рівнини. Кліматотвірні чинники на території Європи. Кліматичні пояси і області на території Європи. Внутрішні води. Формування річкового стоку. Типи річок Європи. Найбільші річкові системи субконтиненту. Озера, їх походження; найбільші озера. Болота. Льодовики в Європі. Підземні води. Географічна зональність в Європі. Висотна поясність у гірських системах Європи. Закономірності поширення флори і фауни на території Європи. Біогеографічне районування та типи рослинності Основні екологічні проблеми. Фізико-географічні регіони Європи: Європейський сектор Арктики і Субарктики; Фенноскандія; Британські острови і Герцинська Європа; Середньоевропейська рівнина; Середземномор'я; Східноєвропейська рівнина; Урал.

Тема 2. Природні туристичні ресурси Азії.

Географічне положення, берегова лінія. Загальні особливості природи у зв'язку з розмірами і будовою поверхні. Основні риси геоструктурного плану і історія формування території. Фізико-географічне районування. Морфоструктурне районування. Рівнинно-платформенні і гірські області, типи і форми морфоструктур. Основні кліматоутворюючі чинники. Циркуляція повітряних мас по сезонах року, температури січня і липня, атмосферні опади, ступінь зволоження. Особливості місцевих типів клімату. Вплив клімату на формування ландшафтів країн Азії; річний стік і умови його формування. Річки, озера, болота, підземні води, льодовики (типи, особливості режиму, розповсюдження). Водні ресурси і їх господарське

використання. Біогеографічне районування та типи рослинності. Тваринний світ. Вплив антропогенного чинника на біоценози. Зонально-поясна структура природних ландшафтів. Особливості зональних типів ландшафтів. Мозаїчність чергування рівнинних і гірських ландшафтів. Характеристика природних зон в країнах Азії. Типи висотної поясності. Проблеми обезліснення і запустинювання ландшафтів в окремих країнах Азії. Фізико-географічні регіони Азії: Азійський сектор Арктики; Північна Азія; Центральна Азія; Східна Азія; Південно-Східна Азія; Південна Азія; Південно-Західна Азія.

Тема 3. Природні туристичні ресурси Північної Америки.

Географічне положення, берегова лінія і основні особливості природи порівняно з Євразією. Найважливіші етапи геологічної історії і особливості геоструктурного плану, плейстоценові зледеніння і їх роль у формуванні природи материка. Фізико-географічне районування. Мінеральні ресурси, розміщення, основні райони накопичення, морфоскульптурне районування. Віддзеркалення геоструктурного плану в рельєфі материка. Рівнини на платформах і епіплатформенні гори Сходу; епігеосинклінарний пояс Кордельєрів; типи і форми морфоструктур. Морфоскульптурне районування, типи і форми морфоскульптур, закономірності їх розповсюдження. Основні кліматоутворюючі чинники. Циркуляція повітряних мас по сезонах року, температури січня і липня, атмосферні опади, ступінь зволоження. Основні типи клімату. Вплив клімату на формування ландшафтів; річний стік і умови його формування. Річки, озера, болота, підземні води, льодовики (типи, особливості режиму, розповсюдження). Водні ресурси і їх господарське використання. Біогеографічне районування та типи рослинності. Тваринний світ. Вплив антропогенного чинника на біоценози, особливості зональних типів ландшафтів. Вплив океанів, циркуляції атмосфери і орографії на розташування і структуру орографічних зон. Мозаїчність чергування рівнинних і гірських ландшафтів. Характеристика природних зон. Типи висотної поясності. Фізико-географічні регіони Північної Америки: Арктичні острови; Схід; Кордильєри; Центральна Америка.

Тема 4. Природні туристичні ресурси Південної Америки.

Географічне положення, берегова лінія і основні особливості природи. Найважливіші етапи геологічної історії і особливості геоструктурного плану. Фізико-географічне районування. Мінеральні ресурси, розміщення, основні райони накопичення паливно-енергетичних і інших ресурсів у зв'язку з геологічною будовою материка, морфоскульптурне районування. Віддзеркалення геоструктурного плану на рельєфі материка. Рівнини на платформах і епіплатформенні гори; типи і форми морфоструктур. Морфоскульптурне районування, типи і форми морфоскульптур, закономірності їх розповсюдження, кліматоформуючі чинники. Циркуляція повітряних мас по сезонах року, температури січня і липня, атмосферні опади, ступінь зволоження. Основні типи клімату. Вплив клімату на формування ландшафтів країн материка і можливості їх господарського використання. Кліматичні ресурси, річний стік і умови його формування. Річки, озера, болота, підземні води, льодовики (типи, особливості режиму). Водні ресурси і їх господарське використання; особливості формування в

кайнозої. Біогеографічне районування та типи рослинності. Вплив антропогенного чинника на біоценози, особливості зональних типів ландшафтів. Вплив океанів, циркуляції атмосфери і орографії на розташування і структуру орографічних зон. Мозаїчність чергування рівнинних і гірських ландшафтів. Характеристика природних зон. Типи висотної поясності. Фізико-географічні регіони Південної Америки: Схід; Анди.

Тема 5. Природні туристичні ресурси Африки.

Географічне положення, берегова лінія і основні особливості природи країн Африки. Найважливіші етапи геологічної історії і особливості геоструктурного плану. Фізико-географічне районування. Мінеральні ресурси, розміщення, основні райони накопичення паливно-енергетичних і інших ресурсів у зв'язку з геологічною будовою материка, морфоскульптурне районування. Морфоскульптурне районування, типи і форми морфоскульптур, закономірності їх розповсюдження, кліматотвірні чинники. Циркуляція повітряних мас по сезонах року, температури січня і липня, атмосферні опади, ступінь зволоження. Основні типи клімату. Вплив клімату на формування ландшафтів країн материка і можливості їх господарського використання. Кліматичні ресурси, річний стік і умови його формування. Річки, озера, болота, підземні води. Біогеографічне районування та типи рослинності. Вплив антропогенного чинника на біоценози, особливості зональних типів ландшафтів. Вплив океанів, циркуляції атмосфери і орографії на розташування і структуру орографічних зон. Мозаїчність чергування рівнинних і гірських ландшафтів. Характеристика природних зон. Типи висотної поясності. Фізико-географічні регіони Африки: Північна; Західна; Центральна; Східна; Південна

Тема 6. Природні туристичні ресурси Австралії та Океанії.

Фізико-географічне положення Австралії, його вплив на природу материка. Тектонічні структури. Основні форми рельєфу Австралії: гори та рівнини. Кліматотвірні чинники на території Австралії. Загальна циркуляція атмосфери. Основні закономірності розподілу тепла, опадів і зволоження. Кліматичні пояси і області на території Австралії. Внутрішні води. Річки Австралії. Озера. Підземні води. Географічна зональність в Австралії. Особливості рослинного і тваринного світу. Природні умови життєдіяльності людей на території Австралії. Вплив людської діяльності на географічне середовище. Основні екологічні проблеми та їх розв'язання.

Фізико-географічне положення Океанії, її склад. Тектонічна будова островів Тихого океану. Рельєф островів Океанії. Кліматичні умови на теренах Океанії. Внутрішні води. Природні ландшафти Океанії. Основні типи ґрунтів на островах Тихого океану. Особливості рослинного і тваринного світу. Вплив людини на природу Океанії; основні екологічні проблеми. Меланезія. Мікронезія. Полінезія..

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Природні туристичні ресурси материків										
Тема 1. Природні туристичні ресурси Європи	20	4	4		12					
Тема 2. Природні туристичні ресурси Азії	20	4	4		12					
Тема 3. Природні туристичні ресурси Північної Америки	20	4	4		12					
Тема 4. Природні туристичні ресурси Південної Америки	20	4	4		12					
Тема 5. Природні туристичні ресурси Африки	20	4	4		12					
Тема 6. Природні туристичні ресурси Австралії та Океанії	20	4	4		12					
Разом за змістовим модулем 1	120	24	24		72					
Усього годин	120	24	24		72					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (з/в)
1.	Євразія - загальні закономірності. Європа - берегова лінія, орографія, клімат	2
2.	Європа - внутрішні води, рослинний і тваринний світ.	2
3.	Азія - берегова лінія, орографія, клімат	2
4.	Азія - внутрішні води, рослинний і тваринний світ.	2
5.	Північна Америка - берегова лінія, орографія, клімат	2
6.	Північна Америка - внутрішні води, рослинний і тваринний світ.	2
7.	Південна Америка - берегова лінія, орографія, клімат	2
8.	Південна Америка - внутрішні води, рослинний і тваринний світ.	2
9.	Африка - берегова лінія, орографія, клімат	2
10.	Африка - внутрішні води, рослинний і тваринний світ.	2
11.	Австралія - берегова лінія, орографія, клімат	2
12.	Австралія - внутрішні води, рослинний і тваринний світ. Океанія	2
	Разом	24

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Підготовка до лекцій, семінарських занять</i>		
1	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: 1. Природа Північної Європи (характеристика Європейсько-Арктичної льодовиково-острівної країни, Ісландської вулканічно-острівної країни, Фенноскандії). 2. Особливості природи Західної Європи (характеристика Британської острівної країни, Герцинської гірсько-низовинної країни та Альпійсько-Паданської країни). 3. Особливості природи Східної Європи (характеристика Феноскандинавської гірсько-рівнинної країни. Східноєвропейської рівнинної країни, Кримсько-Кавказької гірської країни, Уральської гірської країни). 4. Природа Центральної Європи (характеристика субконтиненту, Середньоевропейської гірсько-низовинної країни та Дунайсько-Карпатської гірської країни). 5. Природа Південної Європи (характеристика субконтиненту, Європейського Середземномор'я та Кримсько-Кавказької країни).	12
2	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: 1. Особливості природи Північної Азії (характеристика Західно-Сибірської рівнинної країни, Алтайсько-Саянської гірсько-котловинної країни, Середньо-Сибірської плоскогірної країни, Байкальської гірсько-плоскогірної країни Верхоянсько-Чукотської низовинно-нагірної країни). 2. Особливості природи Південно-Західної Азії (характеристика Левантської гірської країни, Месопотамської низовинної країни, Аравійської гірсько-нагірної країни. Комплексна фізико-географічна характеристика Середземноморської рівнинно-гірської країни, Малоазійської нагірно-гірської країни, Вірменської вулканічно-гірської країни, Іранської нагірно-гірської країни). 3. Особливості природи Середньої та Центральної Азії (характеристика Середньоазійської (Туранської) рівнинної країни, Казахської дрібносопкової країни, Тянь-Шанської гірсько-котловинної країни, Центральноазійської (Гобійської) рівнинної країни). 4. Особливості природи Східної Азії, Острівної Східної та Південно-Східної Азії (характеристика Амурської гірсько-рівнинної країни, Корейсько-Китайської гірсько-рівнинної країни, Курило-Камчатської вулканічної країни, Сахаліно-Японської вулканічно-острівної країни, Тайвано-Філіпінської вулканічно-острівної країни, Молукксько-Калімантанської острівної країни, Суматро-Яванської острівної країни). 5. Особливості природи Південної Азії (характеристика Гімалайської гірської країни, Індо-Гангської рівнинної країни, Індостаново-Деканської плоскогірної країни. Індо-Китайської рівнинної країни). 6. Особливості природи Високої Азії (характеристика Гіндукушо-Каракорумської гірської країни, Тибетської гірсько-нагірної країни)	12
3	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: Закономірності просторової диференціації природи Північної Америки. Схема фізико-географічного районування материка та її обґрунтування. Межі субконтинентів. Основні фізико-географічні країни в межах субконтинентів. Відмінності природних	12

	умов в межах фізико-географічних країн Північної Америки.	
4	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: Закономірності просторової диференціації природи Південної Америки. Схема фізико-географічного районування материка та її обґрунтування. Відмінності природи східної частини материка і Анд.	12
5	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: Закономірності просторової диференціації природи Африки. Схема фізико-географічного районування материка та її обґрунтування. Субконтиненти Африки та їх характеристика. Основні фізико-географічні країни Африки в межах субконтинентів, їх характеристика	12
6	Індивідуальні навчально-дослідні завдання: Закономірності просторової диференціації природи Австралії та Океанії. Основні фізико-географічні країни Австралії, їх характеристика. Виокремлення в межах фізико-географічних країн природних областей з своєрідними природними умовами. Острови центральної і південно-західної частин Тихого океану, їх походження і зв'язок із структурами дна. Своєрідність природних умов у зв'язку з впливом океану, географічним, положенням і розміром островів	12
Разом		72

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням методів пояснювально-ілюстративного (мультимедійні презентації) викладання, обговорення проблемних ситуацій та диспути; семінарські заняття з науковими демонстраціями; виконання індивідуальних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль - іспит. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

	причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Основні рівнини Європи (Східно-Європейська, Середньоевропейська рівнина, Середньодунайська, Нижньодунайська)
2. Скандинавські гори і Урал
3. Шварцвальд, Центральний французький масив і Вогези
4. Альпи і Карпати - орографія і клімат

5. Піренеї, Андалузські гори і Апенніни
6. Роль Ісландської депресії та Азорського антициклону на погоду в Європі
7. Роль течій Атлантичного океану на погоду в Європі
8. Берегова лінія Європи
9. Найбільші півострова Європи
10. Найбільші річки та озера Європи
11. Тайговий тип рослинності Європи
12. Широколистяні ліси Європи
13. Степовий тип рослинності Європи
14. Пустельний і субтропічний тип рослинності Європи
15. Тваринний світ тайги та широколистяних лісів Європи
16. Тваринний світ степових і напівпустельних районів
17. Берегова лінія Азії
18. Найбільші півострова Азії (Таймир, Чукотський, Аравійський, Індостан, Індокитай)
19. Основні гірські системи Азії
20. Основні рівнини і плоскогір'я Азії
21. Фізико-географічні райони Азії
22. Основні типи клімату в Азії
23. Головні фактори, що формують клімат Азії
24. Найбільші річки та озера Азії
25. Рослинність Азії
26. Тваринний світ Азії
27. Біогеографічне районування Азії
28. Гренландія, Канадський Арктичний архіпелаг і Лаврентійська височина - рельєф, ландшафти, клімат
29. Берегові (Приатлантична і Примексиканська) низовини і рівнини Юкатана і Флориди - рельєф, ландшафти, клімат
30. Центральні і Великі рівнини Північної Америки - рельєф, ландшафти, клімат
31. Гори Аппалачі - рельєф, ландшафти, клімат
32. Північні Кордильєри (Аляски і Канади) - рельєф, ландшафти, клімат
33. Південні Кордильєри (США і Мексики) - рельєф, ландшафти, клімат
34. Кордильєри Центральної Америки і Карибські острови - рельєф, ландшафти, клімат
35. Внутрішні плато і плоскогір'я Північної Америки (Колумбійське плато, Великий Басейн, плато Колорадо і ін.) - рельєф, ландшафти, клімат
36. Діючі вулкани і супервулкани (Єллоустонський, Лонг-Веллі, Валлес-кальдера) Північної Америки
37. Кліматичні пояси Північної Америки
38. Найбільші річки тихоокеанського басейну (Юкон, Фрейзер, Колумбія, Снейк і Колорадо)
39. Найбільші річки басейну Атлантичного океану (Міссісіпі і річка Св. Лаврентія)
40. Найбільші річки басейну Північного Льодовитого океану (Фінлі, Піс-Рівер, Невільнича, Макензі)
41. Великі озера (Верхнє, Мічиган, Гурон, Ері і Онтаріо)
42. Рослинний і тваринний світ арктичних пустель, тундри і лісотундри Північної Америки.
43. Рослинний і тваринний світ тайги Північної Америки.
44. Рослинний і тваринний світ змішаних і широколистяних лісів Північної Америки
45. Рослинний і тваринний світ лісостепу, степів і саван Північної Америки
46. Рослинний і тваринний світ напівпустель і пустель Північної Америки
47. Рослинний і тваринний світ Центральної Америки
48. Рослинний і тваринний світ Флориди і Вест-Індія
49. Плоскогір'я Південної Америки (Гвіанське, Бразильське, Патагонське) - рельєф і клімат
50. Внутрішні рівнини Південної Америки (Лаплатська низовина (Межиріччя), Бені-Маморе, Пантанал, Гран-Чако, Пампа) - рельєф і клімат

51. Льянос-Оріноко і Амазонська низовини Південної Америки - рельєф і клімат
52. Анди - орографія і клімат
53. Нагір'я і плато Анд (Пуна, Альтиплано, Центральноандійське нагір'я)
54. Екваторіальний та субекваторіальний кліматичні пояси Південної Америки
55. Тропічний пояс і області тропічного пустельного і вологого клімату Південної Америки
56. Субтропічний кліматичний пояс і області субтропічного середземноморського, континентального і вологого клімату Південної Америки
57. Помірний кліматичний пояс і області морського і континентального клімату Південної Америки
58. Водоспади Південної Америки (Анхель, Кайетур, Ігуасу, Гокта, Текендама, Сальто-Гранде)
59. Річкові системи Оріноко, Парани з Парагваєм, Уругваю
60. Амазонка з притоками
61. Найбільші озера Південної Америки (Тітікака, Лаго-Архентіно, Буенос-Айрес, Льянкіуе, Поопо, Маракайбо)
62. Рослинність дощових вічнозелених екваторіальних лісів Південної Америки
63. Рослинність висотних лісових поясів Анд (Тьєрра кальєнте, Тьєрра темплада, Тьєрра фріа, парамос, халка)
64. Тропічні рідколісні формації і савани Південної Америки (льянос, Кампос, Еспіналь)
65. Рослинність степів (пампа), напівпустель і пустель Південної Америки
66. Тваринний світ Гвіано-Бразильської зоогеографічної підобласті
67. Тваринний світ Патагоно-андійських зоогеографічної підобласті
68. Атлаські гори
69. Рівнини і нагір'я Сахари та Судану
70. Плато, плоскогір'я і гори Гвінеї
71. Котловина Конго та Східно-Африканське плоскогір'я
72. Ефіопське нагір'я і плато Сомалі
73. Плоскогір'я Південної Африки і Капські гори
74. Острови Африки
75. Головні річки Африки басейну Атлантичного океану (Конго, Нігер, Сенегал, Гамбія і Помаранчева)
76. Головні річки Африки басейну Середземного моря та Індійського океану (Ніл, Замбезі і ін.)
77. Головні озера Африки (Танганьїка, Вікторія, Ньяса, Чад, Рудольф і інші)
78. Рослинність екваторіального та субекваторіальних поясів Африки
79. Рослинність тропічних і субтропічних поясів Африки
80. Тварини Середземноморської зоогеографічної підобласті в межах Африки
81. Тварини Західно-Африканської (Конголезької) і Східно-Африканської (Суданської) зоогеографічних підобластей
82. Тварини Південно-Африканської (Капської) і мадагаскарської зоогеографічних підобластей
83. Найбільш відомі природоохоронні території регіонів Африки (північ, схід, захід, південь, острови)
84. Західно-Австралійське плоскогір'я і характеристика основних хребтів (Хамерслі, Дарлінг, Стерлінг, Мак-Доннелл, Масгрейв) і плато (Кімберлі і Антрім)
85. Центральна низовина, рівнина Налларбор, межиріччя Муррея і Дарлінга, прибережна рівнина затоки Карпентарія, хребти Фліндерс і Маунт-Лофті
86. Великий Вододільний хребет (хребти Мак-Ферсон, Блакитні гори, Австралійські Альпи)
87. Пустелі Австралії - рельєф, клімат і гідрографія.
88. Основні типи клімату Австралії
89. Річка та озера Австралії
90. Найбільші і найвідоміші водоспади Австралії

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль №1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	100
16	16	12	12	12	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни; опорні конспекти лекцій; підручники і навчальні посібники; контрольні та тестові завдання; питання до поточного і підсумкового контролю знань; ілюстративні матеріали (карти, схеми, рисунки).

15. Рекомендована література

Основна:

1. Барановська О. В. Фізична географія Євразії (регіональний огляд): навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 199 с.
2. Белова Н. В. Фізична географія материків та океанів: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2021. 210 с.
3. Гаврилюк В.С. Фізична географія Південної Америки: Навч. посібник. К.: Вища шк., 1993. 135 с.
4. Географія материків і океанів : курс лекцій / уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. 154 с
5. Губарев В.К. Географія світу: Довід. шк.. і студ. Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2005. 576 с.
6. Гудзевич А.А. Регіональна фізична географія (Європа та Азія): Навч. посіб. Вінниця: Віндрук, 2005. 464 с.
7. Довідковий атлас світу. Київ : Картографія, 2010. 328 с.
8. Ковалишин Д. І. Регіональна фізична географія поверхні Землі : навч. посіб. Тернопіль, 2013. 512 с.
9. Костів Л. Я. Регіональна фізична географія. Євразія : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 336 с.
10. Красеха Є. Н. Біогеографія з основами екології. Одеса: Астропринт, 2012. 560 с.
11. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України. Київ : Знання, 2006. 510 с.

12. Міхелі С. В. Фізична географія Євразії: навч. посіб. Київ : Перун, 2019. 286 с.
13. Панасенко Б. Д. Фізична географія материків та океанів: навч. посіб. Ч. 2. Євразія. Вінниця, 2010. 480 с.
14. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: навч. посіб. Ч. 1. Світовий океан. Антарктида. Австралія. Океанія. Африка. Південна Америка. Північна Америка. Вінниця, 2008. 588 с.
15. Половина І. П. Фізична географія Європи : навч. посіб. Київ : АртЕК, 1998. 272 с.
16. Топчієв О. Г., Коломієць К. В., Сич В. А., Яворська В. В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С., 2020. 332 с
17. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки. Навчальний посібник Одеса : Бондаренко М.О., 2022. 280 с.
18. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2 т. Т. 1. Азія / П. Г. Шищенко [та ін.]. К.: Вид.-поліграф, центр «Київський ун-тет», 2009. 643 с.
19. Фізична географія материків і океанів: у 2-х т. / П. Г. Шищенко [та ін.]. 2 : Європа. Київ : Видавн.-поліграфічний центр Київський університет, 2010. 464 с.

Додаткова:

1. Атлас вчителя / за ред. В.В. Молочко, Ж.Є. Бонк, І.Л. Дрогушевська та ін. Київ: ДНВП «Картографія», 2010.
2. Волошин І. І., Чирка В. Г.. Географія Світового океану : навч. посіб. К. : Перун, 1996. 224 с.
3. Ковалишин Д. І. Практикум з фізичної географії материків і океанів. Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. 88 с.
4. Корнєєв В.П. Історія вивчення материків і океанів. Кам.-Под. : Абетка НОВА, 2004. 308 с.
5. Країни світу і Україна : енциклопедія : в 5 т. / [ред. кол. : А. І. Кудряченко (голова) та ін.]. Т. 1 : Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. Київ : Фенікс, 2017. 564 с.
6. Кукурудза С. І. Біогеографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 358 с.
7. Лабораторно-практичні заняття з фізичної географії материків і океанів : завдання та методичні вказівки / укл. О. В. Бова, А. О. Корнус, В. В. Чайка. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. 64 с.
8. Мащенко О. М. Загальне землезнавство з основами теорії фізичної географії: навчально-методичний посібник . Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. 106 с.
9. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу «Фізична географія материків і океанів». Кіровоград, 2017. 188 с.
10. Половина І.П., Затула В.І. Загальні географічні закономірності землі: Навчальний посібник. К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. 157 с.
11. Решетило О. Зоогеографія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 232 с.
12. Сич В. А. Систематика рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища // Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії: теорія, практика та інновації розвитку. Матеріали Всеукраїнсь-кої науково-практичної конференції (Умань, 28-29 жовтня 2021 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. С. 154-157.
13. Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Основи екологічного туризму: навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 240 с.
14. Сологор К. А., Омельковець Я. А. Основи зоогеографії: Навч. посіб. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 148
15. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В. Напрями систематизації рекреаційних благ // Вісник Одеського національного університету. Серія Географічні та геологічні науки. 2020. Том 25. Вип. 2 (37). С. 199-212.

16. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки, 2022. Том 27. Випуск 1(40). С. 114-129
17. Фізична географія материків та океанів. Ч. І. Євразія : методичні вказівки до виконання практичних та самостійних робіт / укладач О. С. Данильченко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 38 с

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека Інституту географії Національної академії наук України - <https://igu.org.ua/uk/node/22080>
2. Бібліотека та енциклопедія з географії - <http://www.geoman.ru>
3. Географіка. Географічний портал - <http://geografica.net.ua/>
4. Географія - географічний портал світу - <http://worldgeo.ru>
5. Географія. Навчально-методичний сайт ПрАТ "Інститут передових технологій" - <http://osvitanet.com.ua/>
6. Довідник ЦРУ з країн світу (англ.) - <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
7. Електронний довідник про Землю. (англ.) - <https://editors.eol.org>
8. Навчальний Інтернет-ресурс з географії - <http://www.geograf.com.ua/>
9. Проект "Всесвітня Географія" - <http://worldgeo.ru>
10. Сайт "Географія" - <http://geographer.ru>
11. Цифрова колекція карт Нью-Йоркської публічної бібліотеки (англ.) - <https://digitalcollections.nypl.org>